

Brüssel, 18.4.2013
COM(2013) 225 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Hoonete energiatõhususe rahaline toetamine

(EMPs kohaldatav tekst)

{SWD(2013) 143 final}

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Hoonete energiatõhususe rahaline toetamine

(EMPs kohaldatav tekst)

SISUKORD

1.	Käesoleva aruande koostamise põhjused	4
2.	Hooned Euroopas	4
3.	ELi rahaline toetus hoonete energiatõhususe parandamiseks	4
4.	Hoonete energiatõhususe rahastamine rahvusvaheliste finantseerimisasutuste poolt .	7
5.	Hoonete energiatõhususe rahastamine liikmesriikide programmide alusel	7
6.	Erasektori vahendid hoonete energiatõhususe rahastamiseks.....	8
7.	Investeeringute mahu ja tulemuslikkuse suurendamise võimalused.....	8
8.	Järeldused.....	12

1. KÄESOLEVA ARUANDE KOOSTAMISE PÕHJUSED

Hooned on ELi energiatõhususe poliitikas kesksel kohal, sest ligikaudu 40 % energia lõpptarbimisest toimub majades, kontorites, kauplustes ja muudes hoonetes (ja seal tekib 36 % kasvuhoonegaaside heitkogusest). Lisaks pakub see sektor energeetikasektori enda järel suuruselt teist kulutasuvat energiasäästuvõimalust, mis on seni kasutamata. Hoonete energiatõhususe parandamine toob ka suurt täiendavat kasu, muu hulgas luuakse sellega töökohti, vähendatakse kütteostuvõimetust, parandatakse tervist, suurendatakse energiajulgeolekut ja tõstetakse tööstuse konkurentsivõimet.

Käesoleval aruandel on kaks eesmärki. Esiteks peab komisjon hoonete energiatõhusust käsitleva uuestisõnastatud direktiivi (2010/31/EL;¹ edaspidi „hoonete energiatõhususe direktiiv“) artikli 10 lõike 5 alusel esitama analüüsi ELi, Euroopa Investeerimispannga ja muude avalike finantsasutuste rahaliste vahendite kasutamise tõhususe ning liidu ja riiklike rahaliste vahendite koordineerimise kohta. Käesolevas aruandes esitatakse selle analüüsi peamised tulemused.

Teiseks kohustab uus energiatõhusust käsitlev direktiiv (2012/27/EL;² edaspidi „energiatõhususe direktiiv“) liikmesriike kehtestama 2014. aasta aprilliks pikaajalise strateegia investeringute tegemiseks riigi hoonete renoveerimiseks. Samuti näeb energiatõhususe direktiiv ette, et komisjon aitab liikmesriikidel luua rahastuid, mille eesmärk on suurendada energiatõhusust. Käesoleva aruande üks eesmärke on seega näidata, kuidas saab hoonete energiatõhususe rahalist toetamist parandada.

Aruandele on lisatud komisjoni talituste töödokument, milles kirjeldatakse üksikasjalikumalt Euroopa hooneid ning ELi ja liikmesriikide tasandil loodud rahalise toetuse vahendeid.

2. HOONED EUROOPAS

Euroopa hoonete analüüs näitab, et nende omadused, nagu vanus, tüüp, omandiõigus, renoveerimismäär ja energiatõhusus, on liikmesriigiti väga erinevad. Seepärast, kuigi eri liikmesriikide poliitikas ja õigusraamistikus käsitletakse samu küsimusi, tuleb hoonete parendamise meetmete võtmisel neid erinevusi arvestada. Ühtainsat kõigile sobivat lähenemisviisi ei ole.

3. ELI RAHALINE TOETUS HOONETE ENERGIATÕHUSUSE PARANDAMISEKS

Euroopa Liit on mitmesuguste rahalise toetuse programmidega juba aastaid toetanud hoonete energiatõhususe parandamist. Järgmises tabelis on esitatud peamiste vahendite ja kättesaadava rahastamise ülevaade.

¹ ELT L 153, 18.6.2010, lk 13.

² ELT L 315, 14.11.2012, lk 1.

Rahastamisallikas	Vahendid/ mehhanismid	Kättesaadav kogurahastus	Energiatõhususe rahastamine
Ühtekuuluvuspoliitika rahalised vahendid	Rakenduskavad, sh rahastamisvahendid (nt JESSICA)	10,1 miljardit eurot on kavandatud säästvate energiale (taastuvad energiaallikad ja energiatõhusus)	5,5 miljardit eurot on kavandatud energiatõhususele, koostootmisele ja energijuhtimisele
Teadusuuringute rahalised vahendid	7. raamprogramm (nt Concerto, avaliku ja erasektori partnerlus „Energiatõhusad hooned”, arukad linnad)	2,35 miljardit eurot energiaalastele teadusuuringutele	290 miljonit eurot energiatõhususele
Laienemispoliitika rahalised vahendid	Rahvusvaheliste finantseerimisasutuste rahastud (VKEde rahastamisvahend, omavalitsuste rahastamisvahend, energiatõhususe rahastamisvahend)	552,3 miljonit eurot (vastavalt 381,5 + 117,8 + 53)	Umbes kolmandik tööstuse ja hoonetega seotud projektide kogurahastusest
Euroopa majanduse elavdamise energeetikakava	Euroopa Energiatõhususe Fond (EEE F)	265 miljonit eurot	70 % rahalistest vahenditest on ette nähtud energiatõhususele
Konkurentsivõime ja uuendustegevuse rahalised vahendid	Programm „Arukus energeetika – Euroopa” (sh Euroopa kohaliku energiaabi fond (ELENA)) Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia poliitika toetusprogramm	Umbes 730 miljonit eurot igale programmile	Umbes 50 % rahalistest vahenditest oli suunatud energiatõhususele kõigis sektorites

Tabel 1. Energiatõhususe rahastamine praeguse mitmeaastase finantsraamistiku (2007–2013) alusel³

Järgmistes punktides esitatakse nende vahendite kohta lisateavet.

3.1. Ühtekuuluvuspoliitika rahalised vahendid

Praegusel programmitöö perioodil 2007–2013 on säästva energia alasteks investeeringuteks kogu ELis ette nähtud umbes 10,1 miljardit eurot, sealhulgas ligikaudu 5,5 miljardit eurot energiatõhususe parandamiseks. Energiatõhususele eraldatud rahaliste vahendite osakaal erineb liikmesriigiti olenevalt kättesaadavast kogurahastusest, riigi vajadustest ja iga liikmesriigi seatud prioriteetidest. 2011. aasta lõpuks oli konkreetsetele energiatõhususe projektidele eraldatud peaaegu 3,8 miljardit eurot, sealhulgas käibefondid, ja rakendamise määr oli seega 68 %.

Viimastel aastatel saadud kogemused näitavad, et liikmesriigid kasutavad üha enam ühtekuuluvuspoliitika rahalisi vahendeid energiatõhususe, eriti hoonete energiatõhususe parandamiseks ning rahastamisvahendite kasutamine hoogustub. Paraku puuduvad põhjalikud andmed selle kohta, millist mõju on see rahastamine avaldanud energia säästmisele ehitussektoris.

3.2. Teadusuuringute rahalised vahendid

ELi praeguse teadusuuringute ja arendustegevuse raamprogrammi 2007–2013 alusel on energiatõhususele eraldatud 290 miljonit eurot. Spetsiaalselt ehitussektorile on keskendunud kaks teadusprojekti:

- avaliku ja erasektori partnerlusele „Energiatõhusad hooned” eraldati 1 miljard eurot keskkonnahoidliku tehnoloogia edendamiseks ning energiatõhusate süsteemide ja materjalide arendamiseks nii uute kui ka renoveeritavate hoonete (sh ajaloolised hooned) jaoks, et järsult vähendada nende energiatarbimist ja CO₂-heidet;

³ Tavaliselt ei ole olnud võimalik kindlaks teha, milline osa rahalistest vahenditest eraldati hoonetega seotud meetmetele.

- algatuse Concerto eesmärk oli näidata, et ehitussektori optimeerimine tervete kogukondade kaupa on tõhusam ja odavam kui iga hoone eraldi optimeerimine. Alates 2005. aastast on selle algatuse raames ligikaudu 180 miljoni euroga kaasrahastatud projekte 58 kogukonnas, mille tulemusena vähenes CO₂-heide nende kogukondade ehitussektoris umbes 310 000 tonni aastas ja elektrienergia kogutarbimine vähenes 20 %.

3.3. Rahvusvaheliste finantseerimisasutuste rahastute kaudu eraldatud laienemispoliitika rahalised vahendid

Mitut ELi rahastamisprogrammi rakendatakse koostöös rahvusvaheliste finantseerimisasutustega. Vahendatavad rahastud⁴ loodi Phare programmi alusel ning nende kaudu ühendatakse ELi toetusi rahvusvaheliste finantseerimisasutuste rahaliste vahenditega. Euroopa Liit on eraldanud kokku ligikaudu 550 miljonit eurot ning umbes kolmandik sellest on olnud ette nähtud energiatõhususega seotud projektidele tööstus- ja ehitussektoris.

Energiatõhususe programmide täielik rakendamine algas 2010. aastal ja need on saavutatud märgatavat edu: ELi 112 miljoni euro suuruse abi toetusel saavutatud finantsvõimenduse tulemusena on tehtud investeeringuid kokku 518 miljonit eurot. Põhjalik ülevaade nende rahastute mõjust puudub, sest projektid on väga erinevad.

3.4. Euroopa Energiatõhususe Fond

Euroopa Energiatõhususe Fond (EEE-F) loodi 2011. aastal; selle maht oli 265 miljonit eurot ning rahastamises osalesid Euroopa Liit,⁵ Euroopa Investeeringupank, Itaalia Cassa dei Depositi e Presititi ja Deutsche Bank. Fond väljastab võla- ja omakapitaliinstrumente, garantiisid ning tehnilise abi toetusi projektide väljatöötamiseks. Umbes 70 % rahalistest vahenditest on ette nähtud energiatõhususe projektidele ning ülejäänud vahendid eraldatakse taastuvenergiale ja keskkonnahoidlikule linnatranspordile. Fondi eesmärk on muuta end õigustanud tehnoloogiad tavapäraseks, tugevdada energiateenuse ettevõtjate turgu Euroopas ja toetada energiatõhususe lepingute kasutamist. Praeguseks on üks projekt allkirjastatud ja ootel on veel 39 projekti. Fondi tulemuslikkust hinnatakse 2013. aastal.

3.5. Programm „Arukas energeetika – Euroopa II” (IEE II)

Programmi „Arukas energeetika – Euroopa II” eesmärk on ületada mittetehnoloogilised tõkked selliste lahenduste väljatöötamisel, kasutuselevõtmisel, rakendamisel ja levitamisel, mis aitavad pakkuda Euroopas säästvat, turvalist ja konkurentsipõhise hinnaga energiat. Programmi kogueelarve on 730 miljonit eurot ja umbes 50 % sellest on eraldatud energiatõhususele.

Programmi tulemuslikkust näitab see, et aastatel 2009–2011 väljavalitud projektide tulemusena on säästvasse energiasse investeeritud hinnanguliselt kokku üle 1,5 miljardi euro. Hinnangute kohaselt on kõigi nende projektidega säästetud vähemalt 350 000 naftaekvivalenttonni fossiilkütuseid aastas ja vähendatud heidet vähemalt 1 200 000 CO₂-ekvivalenttonni aastas.

Euroopa kohaliku energiaabi fondist (ELENA), mida rahastatakse programmi „Arukas energeetika – Euroopa II” alusel, antakse kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele toetust energiatõhususe ja taastuvenergia investeeringute kavandamiseks, struktureerimiseks ja tegemiseks. Fondi rakendatakse rahvusvaheliste finantseerimisasutuste kaudu ja see katab

⁴ Energiatõhususe rahastamisvahend (EEFF), omavalitsuste rahastamisvahend (MFF) ja VKEdel rahastamisvahend (SMEFF).

⁵ ELi eelarvest suunati fondi 125 miljonit eurot, millele lisandus 20 miljonit eurot tehnilise abi toetusteks ja 1,3 miljonit eurot teadlikkuse tõstmise meetmeteks.

kuni 90 % tehnilise abi kuludest. Ajavahemikul fondi loomisest kuni 2012. aasta lõpuni toetati sellest kokku 31 miljoni euro ulatuses projektide väljatöötamist.

ELENA-EIP rahastu tulemuslikkuse analüüs näitab, et praeguste projektide finantsvõimendus on 54 ehk üle kahe korra suurem nõutud 20st ja investeeringute kogumahuks võib kujuneda üle 1,5 miljardi euro. Hinnangute kohaselt võivad allkirjastatud ja kinnitatud projektid anda energiasäästu kuni 919 GWh aastas ja vähendada CO₂-heidet kuni 588 357 tonni aastas.

3.6. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia poliitika toetusprogramm

Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia poliitika toetusprogrammiga (ICT PSP) (eelarve 730 miljonit eurot) soovitakse ergutada arukat ja kaasavat majanduskasvu, hoogustades uuendusliku digitaaltehnoloogia ja -sisu laialdasemat kasutuselevõttu ja parimat kasutamist kodanike, valitsuste ja äriühingute poolt.

Aastatel 2007–2013 eraldati energiatõhususe ja säästvuse meetmetele üle 74 miljoni euro, mille tulemusel töötati välja 35 katseprojekti ja loodi 5 temaatilist võrgustikku. Hoonetega seotud projektide tulemusena vähenesid energiatarbimine ja CO₂-heide kuni 20 %.

4. HOONETE ENERGIATÕHUSUSE RAHASTAMINE RAHVUSVAHELISTE FINANTSEERIMISASUTUSTE POOLT

Peale ELi rahastamisprogrammide rakendamises osalemise (vt eespool) kasutavad Euroopa rahvusvahelised finantseerimisasutused hoonete energiatõhususe parandamiseks ka oma investeerimisvahendeid.

Euroopa Investeerimispank (EIP) lõi 2008. aastast kuni 2011. aasta lõpuni energiatõhususe oma tegevusse; ta eraldas sellega seoses ELis rahalisi vahendeid kokku 4,8 miljardi euro ulatuses, sellest 1,7 miljardit eurot ehitussektoris. Eraldatud vahendite tulemuslikkust tõendab see, et energiatõhususe projektide tulemusel vähenes heide 2010. aastal hinnanguliselt 3 523 CO₂-ekvivalentkilotonni (EIP rahastamisele vastav osa on 1 005 CO₂-ekvivalentkilotonni) ja 2011. aastal 679 CO₂-ekvivalentkilotonni (EIP rahastamisele vastav osa on 379 CO₂-ekvivalentkilotonni).

Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank (EBRD) on alates 2002. aastast väljastanud ELis 104 energiatõhususe projektile võla- ja omakapitaliinstrumente kogusummas 1,8 miljardit eurot. Sel ajavahemikul saadi turult rahalisi vahendeid kokku 14,9 miljardit eurot (finantsvõimendus on seega ligikaudu 1:7). Investeeringute tulemuslikkust näitab see, et need aitasid vähendada CO₂-heidet hinnanguliselt 5 miljoni tonni võrra aastas. Energiasääst on hinnanguliselt 1,8 miljonit naftaekvivalenttonni aastas.

Euroopa Nõukogu Arengupank on alates 2002. aastast kinnitanud kokku umbes 2,4 miljardi euro eraldamise projektidele, mis on vähemalt osaliselt seotud energiatõhususega, kusjuures üle 1,9 miljardi euro on suunatud puhtalt energiatõhususele. Andmed selle rahastamise tulemuslikkuse kohta ei ole kättesaadavad.

5. HOONETE ENERGIATÕHUSUSE RAHASTAMINE LIIKMESRIIKIDE PROGRAMMIDE ALUSEL

Liikmesriikide valitsused toetavad hoonete energiatõhusust ka oma eelarvest. Paljudest rakendatavatest meetmetest on komisjonile teatatud riiklike energiatõhususe tegevuskavade⁶

⁶ Kohustus anda riikliku energiatõhususe tegevuskava kaudu aru tuleneb direktiivist 2006/32/EÜ, mis käsitleb energia lõpptarbimise tõhusust ja energiateenuseid. Kõik riiklikud energiatõhususe tegevuskavad (ja nende tõlked inglise keelde) on avaldatud aadressil: http://ec.europa.eu/energy/efficiency/end-use_en.htm.

kaudu ja hoonete energiatõhususe direktiivi alusel. Need aruanded näitavad, et hoonetega seotud meetmed on andnud väga suure osa teatatud energiasäästust (nt 58 % Itaalias, 63 % Iirimaa, 71 % Sloveenias ja 77 % Austrias). Üle kolmveerandi teatatud meetmetest moodustavad toetused ja nn pehmed laenuskeemid; neile järgnevad maksusoodustused. Kasutatakse ka selliseid vahendeid nagu energiatõhususe lepingud, Kyoto protokolliga kohaste lubatud koguse ühikute kasutamine ja energiatarnijate kohustused.

Paraku on vaid mõni liikmesriik esitanud üksikasjaliku teabe riiklike toetusmeetmete tulemuslikkuse kohta ja seepärast on keeruline saada nende mõjust põhjalikku ülevaadet. See on suuresti tingitud eelnevate energiatõhususe eesmärkide, seireõuete ja/või järelhindamise puudumisest. Kui eel- või järelhindamine toimubki, siis on neid kasutatavate näitajate, mõõtmismeetodite ja vahendite kohaldamisala erinevuste tõttu keeruline võrrelda.

Mis puudutab seost ELi rahastamisega, siis paljud liikmesriigid on teatanud oma riiklikus energiatõhususe tegevuskavas, et kasutavad ühtekuuluvuspoliitika vahendeid energiatõhususe investeeringuteks, ning senised hea tava näited osutavad sellele, et ELi vahendite toel on võimalik teha liikmesriikides täiendavaid avaliku ja erasektori investeeringuid. Paraku on kogemused näidanud, et investeeringute optimaalseks kavandamiseks tuleb suutlikkust veelgi suurendada.

25 energiatõhususe toetuskava analüüsist järeldub, et enamik edukaid programme põhineb sooduslaenuel, millele sageli lisandub toetus ja/või tehnilise abi pake; nende tulemuslikkus sõltub peale finantstingimuste siiski ka muudest teguritest, sealhulgas haldusmenetluste lihtsusest, kodanike teavitamisest ja rahastamistingimuste paindlikkusest.

6. ERASEKTORI VAHENDID HOONETE ENERGIATÕHUSUSE RAHASTAMISEKS

Erasektor annab suurema osa hoonete energiatõhususe projektide rahalistest vahenditest. Peale hooneomanike ja -valdajate, kes investeerivad oma kinnisvara ja kodu renoveerimisse, tunnevad ka pangad huvi selle sektori vastu, kuigi kommertsrahastamise ulatus on veel suhteliselt tagasihoidlik.

Terviklik ülevaade hoonete energiatõhususe parandamiseks eraldatavatest rahalistest vahenditest siiski puudub, sest eraomanike investeeringuid on palju ning need on suhteliselt väikesed ja väga erineva suurusega. Kuigi mitteleamusektoris on investeeringud tavaliselt suuremad, puuduvad ka selles sektoris kindlad andmed energiatõhususe investeeringute ulatuse kohta.

7. INVESTEERINGUTE MAHU JA TULEMUSLIKKUSE SUURENDAMISE VÕIMALUSED

Järgmistes punktides antakse ülevaade meetmetest ja algatustest, mida eespool kirjeldatud olukorra parandamiseks juba rakendatakse või võiks edaspidi rakendada. Arvesse on võetud ka sidusrühmade seisukohti, mis esitati ajavahemikul 2012. aasta veebruarist kuni maini toimunud avaliku arutelu käigus⁷.

7.1. Õigusraamistiku tugevdamine

Hiljuti vastuvõetud energiatõhususe direktiiv, hoonete energiatõhususe uuestisõnastatud direktiiv ning ökodisainidirektiivi ja energiamärgistuse direktiivi alusel võetud asjakohased meetmed moodustavad hoonete energiatõhususe valdkonnas täieliku õigusraamistiku.

⁷ Arutelu küsimused, vastused ja tulemuste ülevaade on avaldatud aadressil: http://ec.europa.eu/energy/efficiency/consultations/20120518_eeb_financial_support_en.htm.

Paljud avalikus arutelus osalenud vastajad leidsid, et edasine reguleerimine ELi tasandil ei ole praegu vajalik, kuid rõhutasid samal ajal vajadust kehtestada energiatõhususe alased pikaajalised eesmärgid ja kohustused; osa vastajaid pooldas siduvaid eesmäärke. Paljud sidusrühmad pidasid kõige olulisemaks olemasolevate õigusaktide sihikindlat rakendamist ja ranget täitmist liikmesriikides.

Tehti ka ettepanek lubada kasutada käibemaksu ja laiemat maksustamiskorda energiatõhususega seotud meetmete ja teenuste edendamiseks, muuta energiatõhususe edendamiseks riigihanke- ja riigiabieskirju ning võtta kasutusele kogu ELi hõlmav ühtne hoonete energiatõhususe arvutamise ja sertifitseerimise süsteem.

Komisjon **jälgib** tähelepanelikult õigusaktide **rakendamist liikmesriikides** ja võtab kõik vajalikud meetmed, et tagada täielik vastavus asjakohasele ELi õigusraamistikule. Samuti toetab komisjon ka edaspidi heade tavade vahetamist liikmesriikide vahel **energiatõhususe direktiivi ja hoonete energiatõhususe direktiivi rakendamisele suunatud kooskõlastatud tegevuse** kaudu.

Komisjon **kontrollib** vajadust muuta energiatõhususe direktiivi sätteid arvesse võttes energiatõhususe suhtes kohaldatavaid **riigiabieskirju**, et tagada selge raamistik, mis võimaldab energiatõhususe meetmeid rahaliselt toetada.

Seoses riigihangetega kohustab energiatõhususe direktiiv juba praegu liikmesriike **tagama, et keskvalitsus ostaks** (teatavatel tingimustel) **üksnes suure energiatõhususega tooteid, teenuseid ja hooned**; seda nõuet kohaldatakse lepingute suhtes, mille väärtus ületab direktiivi 2004/18/EÜ⁸ artiklis 7 sätestatud piirmäärasid. Lisaks tuleb piirkondliku ja kohaliku tasandi avalik-õiguslikke asutusi kutsuda üles tegema sama.

Komisjon töötab välja **kogu ELi hõlmavat ühtset mitteiluruumide energiatõhususe sertifitseerimise süsteemi**, et määrata kindlaks ühtne ELi meetodika mitteiluruumide energiatõhususe väljendamiseks. Süsteem põhineks Euroopa Standardikomitee standardite muudetud pakmel, mis on seotud hoonete energiatõhususe direktiiviga ja annab ainulaadse võimaluse ühtlustada kogu Euroopas hoonete energiatõhususe sertifitseerimine vabatahtlikkuse alusel.

7.2. Rahastamise kättesaadavuse parandamine

Paljudest positiivsetest kogemustest hoolimata tuleb ELi rahalise toetuse kasutamise ja tulemuslikkuse edendamiseks veel palju ära teha. Seda kinnitasid avalikul arutelul saadud vastused, mis olid ELi tasandil olemasolevate rahastamisvahendite suhtes üldiselt positiivsed; samas kritiseeriti neis taotlemiskorra keerukust ja bürokraatlikkust ning viidati vähesele teadlikkusele rahastamisvõimalustest, eriti kohalikul tasandil.

Olukorra parandamiseks tehti ettepanekuid muuta ühtekuuluvuspoliitika rahaliste vahendite kasutamist paindlikumaks (nt kombineerida laene ja toetusi), pakkuda rohkem võimalusi väiksemate projektide ühendamiseks ning anda poliitikakujundajatele (eelkõige kohalikul tasandil) rohkem juhiseid ERFi vahendite parema kasutamise kohta.

Sidusrühmad pooldasid ka riiklike vahendite kasutamist eesmärgiga anda tehnilist abi, tagada soodsaid laenuitingimusi ja ergutada energiateenuse ettevõtjate / energiatõhususe lepingute turgu, näiteks kasutades riiklike vahendeid ühe rahastamisallikana avaliku sektori hoonetega seotud meetmete puhul.

⁸ ELT L 134, 30.4.2004, lk 114.

Lisaks osutati vajadusele anda investoritele objektiivsemat, usaldusväärsemat ja ühtlustatumat teavet laenuitingimuste kohta (nt tasuvusaeg, investeeringutasuvus, viivisemäärad), sest see on peamine tegur, mis suurendaks erasektori huvi selle valdkonna vastu.

Järgmise mitmeaastase finantsraamistikuga seoses on komisjon teinud ettepaneku **suurendada ühtekuuluvuspoliitika vahendite kasutamist vähese CO₂-heitega majandust toetavate meetmete rahastamiseks** (peamiselt seeläbi, et energiatõhususele ja taastuvenergiALE suunatakse ERFi vahenditest rohkem arenenud ja üleminekupiirkondades 20 % ning vähem arenenud piirkondades 6 %), **laiendada rahastamisvahendite kasutamist ja kaotada 4 % piir eluasemetesse tehtavate säästva energia investeeringute toetamisel.**

Lisaks töötab komisjon 2013. aasta esimesel poolel välja **tehnilised suunised uuenduslike rahastamisvahendite kasutamise kohta**, et lihtsustada selliste vahendite laialdasemat kasutuselevõttu ning paremat koordineerimist ja rakendamist.

Liikmesriigid peavad nüüd **tagama, et uue mitmeaastase finantsraamistiku alusel koostatavate rakenduskavadega seatakse eesmärk kasutada ühtekuuluvuspoliitika rahalisi vahendeid** koos riigi (ja ehk ka rahvusvaheliste finantseerimisasutuste) rahaliste vahenditega **energiatõhususe investeeringute tegemiseks optimaalselt.**

Selleks et abistada liikmesriike ja kehtestada ühtlasi rohkem standarditud lähenemisviis, koostab komisjon 2013. aasta jooksul **suunised energiatõhususe projektide väljavalimiseks ja hindamiseks ühtekuuluvuspoliitika rahaliste vahendite kontekstis.**

Energiatõhususe direktiiv annab liikmesriikidele võimaluse astmeliselt suurendada investeeringuid energiatõhusatesse hoonetesse, kohustades liikmesriike kehtestama 2014. aasta aprilliks **pikaajalise strateegia investeeringute tegemiseks riigi elu- ja ärihoonete renoveerimise ning hõlbustama rahastute loomist energiatõhususe parandamise meetmete rakendamiseks**, et saada eri rahastamisvõimalustest maksimaalset kasu.

Lisaks kavatses komisjon ka edaspidi **toetada projektide väljatöötamiseks antavat abi**, tagades Euroopa kohaliku energiaabi fondi (ELENA) jätkuva toimimise Horisont 2020 raames. See abi tehakse edaspidi kättesaadavaks **suuremale hulga abisaajatele** nii avalikust kui ka erasektorist, et toetada uuenduslike säästva energia rahastamise skeemide väljatöötamist ja algatamist. Samal ajal **kehtestab komisjon seire- ja hindamisraamistiku**, et hõlbustada energiatõhususe investeeringute standardimist ja seeläbi võimaldada toetust saanud investeerimisprojektide võrdlemist.

Toetades kommertskasutusele eelneva ja kommertskasutuse alustamiseks vajaliku uuendustegevuse riigihankeid Horisont 2020 alusel, püüab komisjoni ergutada tööstust investeerima uutesse teadusuuringutesse ja uuendustegevustesse, mille eesmärk on leida avalike teenuste vajadustele vastavaid lahendusi.

7.3. Turutõrgete kõrvaldamine

Hoonete energiatõhususe parandamist takistavad paljud turutõrked, näiteks tehnilised ja rahalised tõkked ning teavitamise ja käitumisega seotud takistused. Enamik avalikus arutelus osalenuid leidis, et kõigepealt tuleks tegeleda rahaliste tõketega, eelkõige suurte esmaste investeeringukulude, laenude vähese kättesaadavuse, liiga pika tasuvusaja, krediidiriskide, omanike ja üürnike stiimulite erinevuse ning kortermajade probleemidega.

Mitmes vastuses rõhutati siiski, et eri tõkete osatähtsus on liikmesriikide ja sektorite (nt eluhooned, ärihooned, üldkasutatavad hooned) lõikes erinev.

Muude tökete seas pidasid paljud vastajad kõige pakilisemaks probleemiks energiasäästu, energiatõhususe meetmeid ja rahalise toetuse võimalusi käsitleva piisava ja usaldusväärse teabe puudumist (hooneomanikele, ehitusspetsialistidele ja finantssektorile), aga ka vajadust hariduse ja koolituse ning energiasäästu standarditud seire järele.

Seoses turutõkete kohustab energiatõhususe direktiiv liikmesriike hindama õigusnormidega seotud ja muid tõkkeid energiatõhususe saavutamisele ning võtma nende kõrvaldamiseks asjakohased meetmed, eelkõige seoses **hoone omanikku ja üürnikku või eri omanikke mõjutavate stiimulite erinevusega ning energiatõhususe lepingute ja muude pikaajaliste lepinguliste kolmanda isiku poolt rahastamise võimaluste kasutamise**ga.

Kuigi (eriti koduomanike ja VKEde) konkreetset nõustamist hoonete energiatõhususega seotud rahastamisvahendite ja tehniliste lahenduste valdkonnas tuleks eelistatavalt korraldada riiklikul, piirkondlikul ja/või kohalikul tasandil, on komisjonil kavas uurida, kas ELi tasandil antavat teavet saaks parandada (peamiselt **veebiportaali Build UP** kaudu: www.buildup.eu).

Komisjon algatab 2013. aastal uuringu, et saada **põhjalik ülevaade liikmesriikides energiatõhususe suurendamiseks antavast rahalisest toetusest**, ja täita muu hulgas lüngad hoonete energiatõhususega seotud rahaliste meetmete mõju käsitlevas teabes.

Komisjon on järgmise mitmeaastase finantsraamistikuga seoses teinud ettepaneku pakkuda **mittetehnoloogiliste tökete kõrvaldamiseks** jätkuvalt **toetust** programmi Horisont 2020 raames, mille alusel eraldataks aastatel 2014–2020 valdkonnas „Turvaline, puhas ja tõhus energia” 6,1 miljardit eurot teadusuuringutele ja uuendustegevusele. Märkimisväärne osa sellest eelarvest suunatakse mittetehnoloogilistele aspektidele ning regulatiivsete, rahaliste, turu- ja käitumuslike tökete kõrvaldamisele prioriteedi „Energiauuenduste turuletoomine” raames, jätkates programmi „Arukas energeetika – Euroopa” rakendamisel saadud head kogemust.

7.4. Energiateenuste turu tugevdamine

Energiateenuste turu edasiarendamist peetakse sageli üheks kõige tulemuslikumaks energiatõhususe meetmete rakendamise viisiks, eriti üldkasutatavates hoonetes ja tööstuses. Sellel turul kasutatav ärimudel põhineb energiateenuste osutamisel (st energia ratsionaalne kasutamine, mitte lihtsalt energia tarnimine), sageli nn energiatõhususe lepingute kaudu. Teenusepakkuja (st energiateenuse ettevõtja) parandab energiatõhususe lepingu alusel energiatõhusust, rahastades esmaseid investeringukulusid ja kattes oma kulud saavutatud säästu arvelt. Energiatõhususe lepingut saab seega pidada energiatõhususe parandamisele suunatud rahastamisvahendiks, mille puhul klient ei pea kandma esmaseid kapitalikulusid.

Mitu sidusrühma märkis, et energiateenuse ettevõtjate / energiatõhususe lepingute turgu tuleks rohkem toetada, näiteks luues rohkem laenude tagamise süsteeme, kehtestades kindlama sertifitseerimisraamistiku ja suurendades usaldust energiatõhususe lepingute suhtes.

Avaliku sektori puhul leiti, et üldkasutatavatesse hoonetesse investeerimist soodustaks bilansivälise rahastamise võimalus, eriti võttes arvesse kohustust renoveerida aastas 3 % keskvalitsuse hoonetest.

Selleks et toetada energiateenuse ettevõtjate / energiatõhususe lepingute turu edasiarendamist, viib komisjon järk-järgult ellu **kampaaniat energiatõhususe lepingute sõlmimise ja energiateenuse ettevõtjate tegevuse edendamiseks ning asjaomase suutlikkuse suurendamiseks kogu Euroopas**. Kampaaniat viiakse ellu peamiselt suutlikkuse suurendamise seminaride kaudu, mida korraldavad kolm partnerit, sealhulgas keskvalitsustele keskenduv EIP Euroopa avaliku ja erasektori partnerluse ekspertkeskus, piirkondlikele osalejatele suunatud algatus ManagEnergy ja kohalikele osalejatele suunatud algatus Linnapeade pakt.

8. JÄRELDUSED

Euroopa hoonete, hoonete energiatõhususe parandamiseks olemasolevate rahalise toetuse meetmete ja erinevate turutõkete uurimine näitab, et

- olukord on hoonete, olemasolevate rahalise toetuse meetmete ja asjakohaste turutõkete poolest liikmesriigiti väga erinev;
- kuigi investeeringud hoonete energiatõhususe parandamisse suurenevad ja on olemas palju hea tava näiteid rahastamisvahendite kohta, mis võimaldavad energiat kulutasuval moel säästa, on andmeid nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil võetavate rahalise toetuse meetmete tulemuslikkuse kohta vähe;
- edasisi investeeringuid hoonete energiatõhususe suurendamisse takistavad endiselt märkimisväärsed tõkked, sealhulgas kõigi osalejate vähene teadlikkus ja eriteadmiste puudumine energiatõhususe rahastamise vallas, energiatõhususe investeeringute suured esmased kulud, suhteliselt pikk tasuvusaeg ja (tajutav) krediidirisk ning lõplike abisaajate puhul konkureerivad prioriteedid.

Kui Euroopa Liit tahab saavutada 2020. aastaks seatud energiatõhususe eesmärki ja täita oma edasipüüdlikkude kava kindlustada 2050. aastaks täiendav energiasääst, tuleb hoonete energiatõhususe suurendamise rahalist toetamist kindlasti parandada. Selleks tuleb tagada õigusraamistiku nõuetekohane rakendamine, teha kättesaadavaks rohkem rahalisi vahendeid ja kõrvaldada peamised tõkked.

Nagu eespool kirjeldatud, rakendab komisjon nende eesmärkide saavutamiseks hulga algatusi ja meetmeid. Hoonete ja sektori olemust arvesse võttes on kulutasuvate investeeringute tagamisel ohjad siiski liikmesriikide käes, kuna liikmesriigid on kohustatud rakendama asjakohaseid õigusakte ja kõrvaldama riigis eksisteerivad turutõkked.

Pealegi on tähtis, et energiatõhususe rahastamine oleks kohandatud vajadustega, ning selleks on vajalik tihe koostöö riigiasutuste, rahastajate ja ehitussektori vahel.

Sama tähtis on ka veenda hooneomanikke nende kinnisvara energiatõhususe suurendamise kasulikkuses, mis seisneb nii väiksemates energiakuludes kui ka suuremas mugavuses ja kinnisvara väärtuse kasvus. See võib olla üks suuremaid takistusi, mis tuleb Euroopa hoonete energiatõhusamaks muutmisel ületada. Makromajanduslikult on see siiski põhjendatud, ning hoiakute muutmiseks on vaja sihtotstarbelisi stiimuleid ja teadlikkuse suurendamise jõupingutusi. Hoonete renoveerimise tegevuskavad, mille liikmesriigid peavad uue energiatõhususe direktiivi alusel kehtestama, on selles kontekstis peamine abivahend ja neis tuleks nimetatud probleeme sõnaselgelt käsitleda.

Komisjon jätkab ka edaspidi nõupidamist liikmesriikide ja asjaomaste sidusrühmadega küsimuses, kuidas kõrvaldada hoonete energiatõhususse investeerimise takistusi ja jätkuvalt parandada hoonete energiatõhususe suurendamise rahalist toetamist.